

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 20.

Tördagen den 28 Maj

1842.

Läse-Bibliotheket. 1841—42 års samling.
Häft. 12—27. Mathilda. Ett ungt Fruntimmers anteckningar af Eugène Sue.

Kan man påstå, att handlingen i en Roman upp bäres af karaktererna, när dessa ej i den universella utvecklingen nedläggas ett sjelfständigt, individuellt lif, utan twertom framstå såsom det nakna omhöljet för en del abstraktionsflecker, åt hvilka bokens författare skänker en förgänglig tillvaro? Denna fråga låter sig otvunget tillämpa på det arbete af en ryktbar, fransysk författare, åt hwilket wi här i förbigående egna några flyktiga blickar. Bokens grundtanke tyckes vara, att visa de olyckliga följerna af ättenskap, som conventionella fördomar, eller egennyttiga beräkningar med en oförlätlig lätt sinnighet anstifta. Själfaren möter en widlyftig, stundom något tröttande tasla af Fransmännens enskilda lif i de högre kretsarne; man saknar de raske pennströken, som i ett flyende moment gripa det karakteristiska, och låta detta sammanslyta i det helgjutna konstverkets hufvuddrag. Behandlingen är för expansiv. Något må väl tillskrifvas den omständigheten, att boken innehåller en ung, Fransysk Dames sjelfbekännelser; och skriftstället art torde möjligen förklara både det något uttänjda i formen och det klagande misjlydet i färgtonen. Denna är hållen ända in i det ömfliga, det larmoyanta. Dhyggligheter i karakteristik upprullas med ett bizarreri och en öfverdrift, som bära stämplens af osanning och onatur. Ett förlitet maskineri uppsökes ur förmutnade romaner, som längesedan hemfallit åt förgängelsen och glömskan. Wi påminna om styckets malus genius, den i svart tecknade Eugarto, och om de ofända vägar, som denne karrikerade sturf öppnar sig, för att med en aldrig hwilande hämd förfölja före-

målen för ett oblideligt hat. Medlen som han använder, äro för långsökta, för konstiga, och fordra väl mycken omtänka och uppoffringar, för att man kan tänka sig en så fortsatt ihärdighet i hämplaners fullföljande hos någon annan, än den personifierade bilden af en föraktad passion, som öfvergått till sin motsats. Det är en figur som hänger i luften, och ej har fotfäste på jorden; en marionett, hvars rörelser bero af författarens godtycke. All öfverdrift förfelar att göra det intryck, som varit åsyftadt. Tragisk är ej heller riktningen i ett arbete, som uppehåller sig uteslutande med enskildas misjlyden. Ingen högre, poetisk tanke blir fram ur grumlet af dessa wedervärdigheter och förföljelser, hvilka äro lika tröttsamma, som de äro omotiverade. Detsamma låter sig säga om Fröken de Marans hat till sin brodotter. Den gamla Fröken i sin karmeliter-färgade sidenhatt och öfriga utstyrel är ett porträtt utan sin sanning. E-lakheten, karakterens och åldrens skärpa, stämtets udd, det öfverlägsna förståndet gruppera sig såsom hufvudströken till en bild, som otvivelaktigt ej saknat sina motstycken i vår tid. Man ser en gammal Dame i förtroliga relationer med Bourboniska hofwet under restaurationen, och representerande de tänkesätt och den tidskarakter, som hörde till goda tonen i de högre kretsarne den tiden. Det beklagas endast, att öfverdriften skadar sanningen. Eugen Sue förstår ej den gamla reglen, att så med handen, och ej med fulla stäp-pan. Undskan är drifwen för långt; och skadebegäret combinerar sina uträkningar alltför fint. Flera styckets hufvudpersoner, bland dem Fröken de Maran, tyckas endast lefwa, för att bereda hjeltinnan en olycklig framtid. Vancry beter sig så lågt och föraktligt, att en byliff personage aldrig hade bordt upptagas i en poetisk framställning. Rochegune och Mortagne äro stolta och ädla karakterer; men det giftermål som den förre

ingår af medlidande är något så ömfligt, att det ej låter sig förlifa med hans tänkesätt för öfrigt och med hans sjelfständiga hållning.

Sättet hwarpå Mortagne och Rochegune förfördela den elake Eugarto, innebär en läghet, som är otänkbar hos ridderliga karakterer. Bäst tecknad, åtminstone delwis, är Ursula. Förställningen som hon drifwer så länge, tyckes strida mot rimligheten; och öfvergången till hennes verkliga natur är wäl mycket en öfverraskning. Men sedan Ursulas personlighet blifwit aflöjad, förklarar man lätt hennes öfwerdåd, nycker och passjoner.

Interesset för händelserna är betydigen afkyldt, innan läsaren hunnit till bokens slut. Arbetet lider af den matthet, som ett berusande opium, länge njutet, ej förfelar att wäcka.

C—m.

Catholicismen i Frankrike, betraktad i desß förhållande till det enskilda lifwet och den allmänna bildningen.

(Fortf. fr. föreg. N:r).

Äfwen skolornas antal inskränktes och lärjungarne fingo ej öfwerstiga ett maximum af 20,000. Under folkets fortfarande likgiltighet, eller mistroende till dessa läroanstalter, torde deras framtida bestånd hotas af brist på tillräckliga penninganlag. Och då yppar sig en swår förlägenhet inom kyrkan med hänseende till ett tillräckligt antal subjekter för tjenstgöringen. Såsom exempel må återopas förhållandet i Versailles' Biskopsstift. Man har uppskattat mortaliteten inom stiftets Cleresi till 25 personer på året. Det högre Seminarium bör på grund häraf hwart sjerde år lemna 100 Prest-Candidater till stiftets tjenst. För cursens genomgående erfordras fyra år. Lärotiden i det mindre, eller det förberedande Seminarium är åtta år. På grund af nämde behof måste efter samma beräkning lärjungarnes antal här uppgå till 200. De nödiga anslagen för hwarje år stiga till 120,000 Francs. Men då 48,000 Fr. felas i denna summa, uppkommer en brist, för hwilken man måste påräkna frivilliga bidrag. Ehuru nödwändiga seminarierna äro för prestbildningen, anlita Biskoparne likwäl ej regeringen om underhöb; utan föredraga ett stolt oberoende, äfwen om detta blottställer dem för en kånbar förlägenhet.

Taga wi i närmare öfwerwägande seminariernas och Fransyska presterkapets ställning till nationen, kan

man ej annat än beklaga ett mistag, som låter kyrkans interesse bero på sträng afföndring mellan lärare och åhörare. Öfördelaktig måste den klosterlika uppfostran wara, som utestänger de förra från det werldsliga samhället, och från desß medlemmar, och som i bildning, tänkesätt och sympathier upprefer en öfwerstiglig skiljemur mellan cleresi och lekmän, ehuru bådas interesse snarare fordrat en ömsesidig och liflig werelwerkän. Seminariernas isolering är beräknad på att hämma inslytelsen af alla werldsliga tendenser, och utestänga smittan af det förderf, som angripit samhällsorganismen. Men då kyrkan önskar ställa sig i liflig beröring med ett folk, som förlorat interesset för det kyrkliga, är det orimligt och inconsequent, att såsom botmedel mot det onda använda en isolering, som gör det för kyrkans tjenare nära nog omöjligt, att utöfwa något inslytande i en för dem främmande werld. Den djupare människokänedom, den bekantskap med werlden och det yttre lifwet, som är så oundgänglig för kyrkans män, förwärfwas ej under ett ascetiskt lif, i ensamma celler. Ötwiswelaktigt hade det för en uppwäxande generation af klerker warit i många hänseenden fördelaktigt, i fall de hade åtnjutit underwiening gemensamt med andra samhällsmedlemmar i offentliga skolor och collegier, i ställe för att mottaga sin bildning i de smärre seminarierna, der lärdomen uppoffras för det asketiska. Hwad kunna desßutom kyrkans fiender, som i liberala dagblad gifwa lust åt sin otro och sin hätskhet mot alla kyrkliga inrättningar, rhöge önska, än att beröfwa cleresiet allt inslytande på folkets tänkesätt och stänga hwarje wäg för ett ömsesidigt meddelande. Kan detta lättare winnas, än genom den isolering som gjort sig gällande i Cleresiets uppfostran och enskilda lif. Hafwa de liberala förr låtit påskina fruktan för hierarchiska sträfswanden, hwilka skulle kunna undergräfwä samhällskidet, så är denna farhåga numera temligen öfwerflödig i den religiösa likgiltighetens tid, då ingen annan propaganda, än den politiskt radicala, kan anses farlig.

Ett annat, och ett stort fel är begånget, dymedelst att Fransyska Clerus i wetenskaplighet blifwit efter sin tid. Medan de öfriga, offentliga lärowerken tillägna sig den wetenskapliga bildningens resultat, och meddela en underwiening, som motswarar alla billiga anspråk, åtminstone i de kläser, hwilka rubriceras såsom "faculté des sciences," förnekas sig ej det djupa förfall i wetenskapligt hänseende, som sätter seminariebildningen så betydligt tillbaka. Förältrade läroböcker

påminna om ett annat århundrade. I Philosophien begagnas en lärobok, hvars titel är: "institutionum philosophicarum cursus." Den utgafs första gången år 1782 till bruk för Lyonska skolor, och erhöi af denna sin bestämmelse namnet: philosophia Lugdunensis. Den hade under Påfwen Pius VI blifwit behöfligen censurerad, och tjenar ännu Franska seminarister till Ciceroni på det filosofiska området. Wägwisaren är temligen gammal; omfattar Logica, metaphysica, moralis et physica. Den är stald i frågor och svar. I syllogistisk form uppställas bewisen; sedan följa inkast, och dessa besvaras med nya syllogismer. Ett dylikt scholastiskt skelett är grundläggningen för all dogmatisk undervisning. Man tror sig förflyttad långt tillbaka till medeltiden, då mystiken behöfde en motsats i den dialektiska spetsfundighet, som framträdde uti scholastisk rustning. De nyare uppgifter för den theologiska vetenskapen, som sysselsätta Tysklands skriftställare, hafwa ej banat sig en väg till Franska seminarierna, der man ännu ligger begrafwen under dammet från medeltidsfolianter. Orientalisk språkforskning som med så mycken framgång drifwes i Frankrikes hufwudstad under handledning af stora philologer, och med det biträde som ett widsträckt lärdomsapparat, som wälförsedda Biblioteker skänka, är något snart sagdt helt och hållet främmande för seminariundervisningen. Då man knappt förstår Biblens grundspråk, är det swårt att tänka sig studiet af en widsträcktare, österländskt linguisitk. Aldeles obekanta saker äro kritisk och hermeneutisk, biblisk archaeologi och grundtextens grammatisk-historiska tolkning. Kyrkohistorien lærer ej tillhöra läroämnena i seminarierna. "Kyrkohistorien är en underordnad vetenskap," utlät sig en ung zelotisk, Fransysk Theolog. För öfrigt studerar man hwarfen kyrkolag, homiletik, eller cathetisk.

Man har anmärkt, att sedan Tyska Theologer börjat skrifa på modersmålet, i ställe för att använda Latinet, hafwa de förlorat allt inslytande på Frankrikes theologiska studium. Det är med swårighet som Fransmannen lär sig främmande språk; särdeles det Tyska. Och ännu hafwa ej förläggare och öfversättare funnit sin räkning wid att göra Tysklands theologiska arbeten bekanta i Frankrike. Det lönar sig bättre att på Fransyska öfversätta Hoffmans romaner. — Af hwad här blifwit anmärkt, inses de menliga följderna af ett wårdslösadt, Theologiskt studium uti Frankrike. Står presterkapet alltför mycket till-

baka i wetenskaplig odling, är det omöjligt att bekämpa otron och fritänkeriet, äfwen om denna sceptis, såsom ofta är fallet, är en mindre farlig fiende, som höljer sig i lumporna af en utsliten disciplin. Ofunnigheten gör kyrkans försvarare wapenlösa, och beröfwar dem den aftning och det förtroende, som endast skänkes åt den öfwerlägsna förmågan, den djupare insigten. Ett Eremitisk tillbragt i ascetisk stränghet botar ej den kräftskada, som griper djupt omkring sig i det Catholska Frankrike. Förklaringen till Franska Cleresiets ofunnighet är lätt att finna. Unga prester behöfdes längre, då revolutionens stormwindar blåst omkull templen, och släckt den offerläga, som ännu slämtade matt i de sista dragen af en tynande cultus. Några år sednare då Catholsk kristendom decreterades såsom nyttig för samhället, war det ej lätt att i ögonblicket finna några tjenare för kyrkan. Man tog i hast dem som man kunde få. Unga menniskor som förde plogen, sattes i skola. De utbytte blott det ena dagsverket mot det andra. De lärde latin och theologi till nödtorft, och wigdes sedan till prester. Mången blef kyrkans tjenare i den församling, der han tre år förut arbetat som landbrukare. Blef det framdeles under Restaurationen möjligt att använda en längre tid på förberedelserna till presterliga studier, så kunde litwäl med ofickligen lärare, med en förwänd method och odugliga läroböcker ej synnerligt uträttas. Obefogadt torde ej klagomålet wara öfwer Fransyska presterkapets ofunnighet. Djupare studier saknas hos dem, som wilja reformera. Ingen strängare wetenskaplighet, intet positiskt wetande understödde de bemödanden, som Lamennais och Lacordaire använde, för att stifsa en ny skola inom Fransyska kyrkan. Så länge den förberedande undervisningen ej lyftes ur sitt lägerwall, då ännu ej huset af en filosofisk speculation tränger in i Catholicismens stumma, inom scholasticismens former fjettrade lärosystem, så länge man ej på kyrkohistorisk väg börjar studera uppkomsten och betydelsen af den lärobyggnad, som ännu står qwar, och innan man börjat aktzifwa på den litterära utveckling, som fört andra länders theologiska studium framåt, innan detta sker, kan ingen waraktig nyttapelse gerna tänkas. Det stannar wid genialiska lustelbar, som fladdra och förwåna. Man hör revolutionära lärkor förkunnade på ett Apokalyptiskt språk. Sällsamma motsatser försökte utgifwarne af avenir förena, då de skälde folkfriheten under egiden af en ultra-montan Catholicism. Romerska stolen ogillade detta försök,

och Lamennais' protest lät sig höra i paroles d'un croyant. Lacordaire kan sedan des anses för denna skolas representant. Han har förut varit advocat, och är mera bildad, än prästerskapet i Frankrike wankligen är. Ett stort rykte eger han såsom andlig talare. Detta rykte grundar sig mindre på framställningens djupare innehåll, än på det blomstrande språket och den wästra declamationen. Han är Canonicus wid Cathedralen i Paris; och man går i kyrkan, för att höra Lacordaire, liksom man går på ett spektakel.

Speculanter insinna sig i kyrkan flera timmar före Gudstjenstens början, och intaga de bättre platserna, som de sedan för några Francés afstå till åhörare, som komma sednare, och gerna gifwa huru mycket som heldst, för att höra den berömde talaren. Icke endast andliga behof och ett religiöst interesse är dragningskraften till de kyrkor, i hwilka en stor andlig talare låter sig höra. Den del af Frankrikes ungdom som studerar juridiken, och önskar inhämta en förberedande oratorisk bildning, i saknad af hwilken, man ej kan uppträda inför en domstol, tror sig hafwa mycket att lära af Homiletiken, då hans föredrag är affattadt efter Rhetorikens regler och utfördt med konstnesig declamation och action. Bedömmar man ett andligt tal, som hålles på Fransyska språket, bör man ej förbise de stora swårigheter, som ligga i hufwaga Fransyskan, detta för conversationen oöfwerträffliga idiom, men som saknar den naturfriska naivitet, den lyckliga förmåga att återgifwa de omedelbara, sinliga intrycken, hwilken betecknar det poetiska språket hos ungdomliga folkstammar. I stället herrskar en jernhård reflexion, som skarpt nyancerar tankens uttryck, och i oföränderlig form fixerar föreställningarna.

Det fordras en originell tankegång, hufwaga wändningar, lyckliga antitheser, för att af det homiletiska föredraget skapa ett andligt tal. Frankrike har äfwen haft högst få, stora andliga talare. De uppräknade swårigheterna förklara lutt denna brist. Wända wi oss till Frankrikes homiletiska mästare i ett förflutet århundrade, så måste man erkänna, att rhetoriska förtjenster ej ersätta den kyrkliga karakteren, i fall denna saknas. Biblisk anda, kristligt innehåll sökas stundom förgäfwes bland den oratoriska pomp, som är det skimrande omhöljet för ett rhetoriskt praktfullt föredrag. Efterhärmarne stämde bort genren. Urbilderna, som återfinnas i en del hädanzångne, stora mästare, äro lätt räknade, och de tillhöra en länge sedan förswunnen tid. Nutiden eger ingen Bossuet, ingen Fenelon,

ingen Bourdaloue. Kan en Parissk Cathedral wara stolt öfwer en Lacordaire, så torde det wara swårt att uppsöka många hans likar. Det kyrkligt homiletiska föredraget tänker man sig gerna i en bestämd form, oberoende af enskilda snilens hänförande efterdomen. Predikofättets karakter i det nuwarande Frankrike sträfwar till kyrklighet, och försafar den ära, som winnes genom en rikare störd af rhetoriska grannlåter. Lagens straffdomar låta sig förnimma i ett fulminerande språk, som mera påminner om Sinais åsror, än om den Evangeliska mildhet som är en slägt af Guds anda, swäshwande öfwer det nya förbundet. Revolutioner och cholera, den nyare tidens fador och styggelse förklarar för Guds straffdomar öfwer människornas synder. Och våra dagars skriftlärd och Phariseer, de äro Philosopherna och Posterna. Skillnad göres mellan människor, som äro werldens barn, och andra som icke tillhöra denna werlden. För de förra gifwes ingen räddning. De sednare böra endast hoppas detta af bot och bättring. Derjemte föreskrifwas fastor, aflat, walfärder, asketiskt lif, m. m. De flesta åhörarne i en Fransysk kyrka äro qwinnor. Karlarne gå sålan i kyrkan; så snart ej någon stor andlig talares rykte samlar kring honom en större krets åhörare. De så kallade "prédicateurs d'eau de rose" äro ej längre på modet. Almännas tänkesättet karakteriseras träsfande med följande ord af en veteran från Reffartiden: "Wi stå gerna i elden, både på walfplatsen och i kyrkan." En något olika smak hyllades af några andlige, hwilka wintren 1834—35 samlades, för att öfwa sig i predikoförsök. Tidskriften "Le semailleur" förebrädde dem, att de alltför mycket sträfswade efter ordstat och framställningens prakt. Likwäl erkändes, att Erkebiskopens (Duelens) predikningar woro de bästa. Han låter endast höra sig i ett kapell till Notre Dame. Åhörare äro adliga familjer från Faubourg de St. Germain, för hwilka kapellet står öppet.

Mera beräknadt på att wäcka interesse genom predikningarnas bibliska innehåll och kristliga riktning är Missionärernas föredrag, hwilket utmärker sig för alla de förtjenster och fel, som tillhöra folkhetoriken. Kristlig kärna, råhet wid sidan af entusiasmen, och förmåga att tillägna sig ett för den stora massan begripligt språk, woro egenskaper som samlade åhörare. Medan statens prester predikade i tomma kyrkor, walfärdade stora skaror, för att höra Missionärerna. Till och med efter Julirevolutionen då nämde lärare förlorat sitt stöd wid thronen, fortfor ännu deras werk-

samhet, och de saknade ej åhörare. Digtsholarne fylldes. Uti Tonneins i departementet Lot- et Garonne predikade två för stiftet främmande Missionärer i Aug. 1836. Första veckan af deras andliga werksamhet, bigtade för dem 2000 personer. 110 äkta par, som hittills nöjt sig med det borgerliga äktenskapets juridiska form, begärde wigel och kyrklig sanction. 700 temligen till ären komna personer, som aldrig begått nattwarden, anmälde sig dertill. Slutligen communicerade 1400 personer. Man bestrider ej Missionärerna en egen förmåga att werka på folket, och att åter upptända ett kristligt lif, sedan detta en tid bortåt försjunkit i fullkomlig dwala. Men man förebrådde Missionärerna, kanske ej utan grund, politiska bisyften, och partihatet förföljde dem med sin hela bitterhet, och sparade ej anklagelser mot dessa redskap, hwilka anlätades, för att utbreda absolutistiska grundsatser i restaurationens sista år. Den fanatism, det förkättringsbegär, som skugga exalterade sektprester, saknades ej heller hos dessa folktalare, hwilka, ehuru främmande för vår tids bildning och tänkesätt, likväl ej underlåto att utföra ett stort inslytande på mænsorna. Detta inslytande skönjes af de religiösa intressen, som wäcktes, medan i Frankrikes nästan öfvergifna Cathedraler Gudstjensten nedsjunkit till en för de flesta betydelslös lithurgik. Mycken andakt förmärktes ej i de stora städernas kyrkor. Sysslösa, eller nyfikna, och merändels alltid lifgiltiga personer wandra ut och in, för att taga i ögonsigte kyrkans arkitektoniska stil, ornamenterna, eller de sköna bedjerstorna. Den högtidlighet som Frankrikes Catholiska prester förstå att stänka åt ritualens föreskrifter, lifwar ingen andakt. Lithurgiken har förlorat sig i det sceniska. Om äfwen allt yttre sten af kyrklig andakt ej är till den grad wårslöfsadt i provinserna, som i Paris, så lärer likväl det religiösa lifwet ej der heller ega någon rikare näring, eller framstå i kraftfullare yttringar. Och äfwen i provinserna störes ofta den yttre ordningen, enär söfnedagarnes arbeten fortsättas in på söndagen, och under sjelfwa Gudstjensten. De Tyska gransprovinserna göra härifrån ett undantag. Man förebrår Fransyska Clerus, att hafwa lagt för stor wigt på latiniska messan. Sjelfwa predikan, och communionen anses för något mera underordnad.

Taläs om de religiösa handlingar, som åsyfta underwiesning och uppbyggelse, så är öfvergången lätt till ett annat medel, som begagnas till näring för det kristliga lifwet, nemligen andaktsböcker och religiösa

skrifter. Denna litteratur är uti Frankrike temligen widsträckt. I grannskapet af kyrkorna äro Läse-Biblioteker öppnade genom presterkapets omsorg, i afsigt att aflägsna stadlig läsning, och bereda tillgång till skrifter, som äro egnade att wäcka och underhålla kristlig andakt. Nära Notre Dame i Paris finnes ett dylikt Bibliotek af flera tusende band. Ett kånflöswall, som förlorar sig i mynniga utflygter och häntydningar, är stundom det betecknande för en del af dessa uppbyggelsekrifter. Wi nämna t. ex. "L'ame embrasée d'amour divin par son union aux sacrés coeurs de Jesus et de Marie." Andra ascetiska skrifter hafwa till titel: "L'ame éclairée, l'ame élevée." Thomas a Kempis är en i Frankrike allmänt spridd och omtyckt folkbok. Prättiga stålstick pryda flera upplagor af nämnda arbete. Davids Psalmer äro af de Bibliiska skrifterna de mest lästa. Men en hel Bibel är det sällsynt att se, äfwen i bättre hus i Paris. Någon sade der till Dr. Neuchlin, "Wi läsa Biblen på ett annat sätt, än Protestanterna. Wi läsa den "comme toute sorte de livres." Den Canoniskt-kyrkliga karakteren förbises alltför ofta af laici. Det beklagas med rätta, att Biblen blifwit undanträngd af andaktsböckerna. En mängd "catéchismes raisonnés" öfverswämma Frankrike. För att stänka förtroende åt de uppbyggelsekrifter som tryckas, bifogas merändels en uppgift, att den, eller den Biskopen godkändt arbetet. Förläggareomtankan instränker sig ej till andaktsböcker. Arbeten utgifwas, som åsyfta kristendomens försvar mot kättare och sekteriska willfarellser. Hit hörer: "la raison du christianisme," som wurit till 7 band. Genoude, en Carlisk skriftställare ombesörjer utgifwandet. I detta werk samlas yttranden och omdömen som äro gynnande för kristendomen och blifwit sålda af personer, hwilka från en Catholisk synpunkt äro mer, eller mindre irrlärliga. Redactionen instränker sig till en yttlig sammanställning af collectanea. Ingen skarpsinnigare, på djupet gående bearbetning af de widsträckt materialerna underordnar dem tankens makt.

Ett litterärt företag af widsträckt omfång är "cours complets d'écriture sainte et de théologie, formés uniquement de commentaires et de traités estimés et designés par des évêques et des théologiens." I tjugo band utgafs en ereges öfwer i en heliga skrift. Hebräisk Grammatik och Lexikon bifogas. Äfwen chartor och text.ingar. Flera af kyrkofäberna utgifwas af Fransyska förläggare med biträde af Ty-

sta och Italienska lärda. Att understöd af främmande länders vetenskapliga författare erfordras, för att tillwägabringa detta företag, wittnar ej förbelaktigt om den philologiska och historiska bildning, hwilken måste förutsättas, såsom ett wilkor för utförandet af ett dylikt företag. Påminner man sig underwisingens beskaffenhet i de smärre seminarierne och den låga ståndpunkt i vetenskapligt hänseende, som clerestet intager, då förefaller det osannolikt, att Frankrikes prester kunna lifwas till Patristikens studium, äfwen om de utmärktaste editioner af dessa författare ombesörjas, och om förarbeten aldrig så mycket understödjda ett dylikt studium. Betrakta wi de apologetiska försöken att upprätthålla Catholisk kristendom i Frankrike, så förefaller det oß, som den vetenskapliga verksamheten på detta område hade inkränkt sig till att samla en masssa materialier, hwilka kunna anses för en död skatt, som aldrig kan bringas i omlopp uti en intelligent rörelse. Productionen utgår ej från ett lifligt erkändt behof, att göra tankens makt gällande i frågor, som röra mensklighetens wigtigaste angelägenheter. Man ombesörjer samlingar, för att anlita till sitt försvar, i en förestående kamp, liksom man provianterar en fästning, som afwaktar en belägring. Detta må wara noj, för att karakterisera Frankrikes kyrkliga litteratur. Wi kunna ej undgå att nämna en del tidkrifter, hwilka stå i sammanhang med nämde verksamhet. År 1830 började utgifwandet af "Annales de philosophie chre-tienne," som redogöra för ställningen inom de särskilda vetenskapernas område. Man har insett behofwet för presterkapet, att förwärfwa sig denna öfwerfigt; och man önskar, att låta kristendomens ande lifwa och genomtränga hwarje slag af vetenskaplig verksamhet. 1835 framträdde "Université Catholique." Utgifwarne äro Gerbet, Montalembert, Genoude och Berryer. Dessa namn betyda mycket, och torde försäkra företaget om framgång. En Vicomt Balsch, som tillhör den Carlstift-Catholska sidan lånar åt mode, en aristokratiskt revue, sin på en gång fina och bittra penna. Hwarje månad skrifer han ett häfte, som bär titeln: "moral en action du christianisme." Detta blad redogör för sådana wackra drag ur det enskilda lifwet, som utvecklat sig genom den kristliga tronns verksamhet.

Le christianisme är en till innehållet omwervlande, i sentimental ton hållen tidskrift, som ej har någon strängt kyrklig karakter, men will gifwa sig skenet att utbreda en biblisk kristendoms läror." "Ami de la religion" lemnar underrättelser om kyrkans öden

och ställning i hela, wida werlden; men särskildt fästet den sig wid tilldragelserna i Rom.

Wi öfwergifwa detta litterära stenlif. Träder man in på det område, der clerestet borde wisa sig i en mera omedelbar beröring med sina åhörare, så röjes, att sammanhållningen är ytterst lös, och en genomgripande werelwerkan betydligt inkränkt. Wi hafwa sett kyrorna merändels tomma, och att endast fanatiska och öfwerpända Missionärer kunna der och hwar i provinserna wäcka det slumrande, kyrkliga lifwet till enstaka, exalterade yttringar. Fråga wi efter kyrkofdisciplinen och de medel till dess upprätthållande, som stå Clerus till buds, så skulle man föreställa sig, att inom en Catholisk kyrka borde bindenycklen, som blifwit de andliga anförtrödd, något betyda. Man skulle wänta undergifwenhet för kyrkans föreskrifter, af fruktan för dess tjenares rättighet, att wägra de döende sacramentet och de döda kristlig begrafning, så snart dessa genom wissa pligters, wärdslösande utslutit sig ur en Catholisk-kyrklig gemenskap, eller derigenom att de inträdt i förbudna lefnadsförhållanden. Man måste likwäl besinna, att lika säkert som den andliga straffmakten utöfwar ett omätligt wälde öfwer ett folk, som erkänner kyrkans auctoritet och föreskrifter; lika säkert nedsjunker den till en wannmätlig hotelse i ett samhälle, hvars wördnad för det kyrkliga wifit med wördnaden för sjelfwa religionen. Presterskapets rättighet att wägra kristlig begrafning har mycket blifwit satt i fråga; och de strökrifter som werlats för och mot, utgöra en hel litteratur. De Biskopliga "mandements" som utgifwas efter sammanträden, som hållas inom stiften, beröra äfwen merändels denna disciplinär-rättighet. Kristlig begrafning nekas kättare och dem som ihärdigt förnekat kyrkans läror; widare alla dem, som fört ett Gudlöst lefwerne, som hållit sig en concubine, och då de dödsdjuka blifwit uppmanade att upplösa denna förbindelse, nekat dertill. Samma straff hafwa de sig ådragit, som ingått borgerliga äktenkap, och ej begärt kyrklig wigsel; äfwen alla sjelfmördare, alla som döden öfwerkrassat under en syndig handling, duellanter, såwida de ej före sin död fått excommunicationen löst af en prest; ockrare, som ej samtyckt till att gifwa ersättning för den orättwisa winst, som de tillkansat sig; skådespelare, som ej upphört att beträda scenen, äro äfwen uteslutne från begrafning.

Fordrar klosheten, efter hwad Franska presterska pet erkänner, att man så sällan, som möjligt gör bru

af ofwännämnda rättighet; kan den likwäl ej helt och hållet upphäwas, såsom sträckmedel mot ett förderwadt folk. Statens lagar må tillerkänna den döde en ärlig begrafning; men de kunna ej ålägga kyrkans tjänare att wanhelga kyrkans ceremonier. Kyrkan tiger, då hon ej kan hoppas, att hennes böner skola höras; Det är likwäl fara wärdt, att denna excommunicationens rättighet wäcker mera förargelse, än fruktan. Ett dylikt medel betyder allt, eller intet, alltefter ett folks religiösa sinnesstämning. Abbé Chatel har bestridt rättigheten att excommunicera och wägra kristlig begrafning. Han är en schismatiskt andlig, som stiftat en egen sekt. Till och med strängt Catholska prester hafwa tillstyrkt att med warsamhet utöfwa domsrätten öfwer de döda. Stundom träder Regeringen själf emellan; såsom wid Gregoires begrafning. För Bel-linis lifbegängelse upplåts Inwalidkyrkan, som står under Ministerens disposition. Detsamma war händelsen då de som stupat under Julirevolutionen, skulle begrafwas.

Man kan betwifla, huruvida ett strängt handhawande af denna domsrätt, som sträcker sig bortom lifwets gräns, bidrager till att wäcka förtroende för Cleresiet, eller att stadga Catholska kyrkans interessen.

Biften skänker ett Catholskt presterskap stor makt öfwer ett rättroget folk. Men der tron slofnat jemte fromheten, der har bittstolen inga hemligheter. Dr Neuchlin wägar ej med bestämdhet yttra sig, huruvida större delen af Fransyska folket i den grad förlorat förtroendet till Catholicismen och de andliga, att de derföre wårdslösa kyrkans föreskrifter om biftens skyldighet. "Hwar och en som jag talade med i detta ämne, yttrade sig olika, och i förhållande till des lefnadsställning och erfarenhet. Denna brist på en bestämd åsigt, eller på öfvertygelses som förstå att göra sig gällande bredwid hwarandra, tyckes wara ett bewis för den ligiltighet, hwarmed man uppfattar ofwännämnda förbindelse." Att många barn utan föregående bift, första gången communicera, stöter mången rättrogen Catholik. Man finner likwäl en mängd särdeles äldre damer, som omsorgsfullt fullgöra kyrkans föreskrift i denna wäg. Stundom anlita de biftfadren en gång i wekan. Man sätter wärde på att hafwa en öfwerseende biftfader. Dock — mängden af Fransmän äro i detta stycke temligen ligiltiga. Wi hafwa redan fått en föreställning om den upp-lösning, som inträdt i alla kyrkliga förhållanden. Och

Canoniska lagens stränghet mildras ej genom fördragsamheten och en werldserfaren kloshet hos ett presterskap, som riktigt bedömmar sin ställning till tiden. Att besöka theatren är synd; likaledes att äta kött i fastan. Med större rigorism inskräpas dessa föreskrifter, än den bibliska läran om fördragsamhet och kristlig kärlek. Kortligen — Frankrikes Catholska Cleresie är intolerant, och förstår ej sin tid; och sederna hos folket stå i strid med kyrkans föreskrifter. Den tid då männerna äro frånwarande, begagnas af fruntimren till uppfyllandet af de kyrkliga förbindelserna, och då söka de tröst i bittstolen. För öfrigt åtnjuta de andliga, såsom själasörjare, ej något allmännare förtroende. Man mistänker, att de förwertat detta, derigenom att de welat utspionera familjehemligheter och husliga förhållanden. — Folkets religiösa ligiltighet röjer sig äfwen deruti, att ytterst få communicera. Man säger, att der och hwar på landet räfnar man ej andra communicanter än Pastorns tjänare och klofarens familj; och i de större städerna bestå nattwårds-gästerna, endast af tjenstfolk och en del äldre fruntimmer. Möjligen är denna berättelse något öfwerdrifwen. Men ligiltighet för det kyrkliga lifwet lärar ej kunna bestridas.

Tidsriktningen, folkbildningen, liberalismens sym-pathier och revolutionens minnen hafwa bidragit till otron och religionsföraktet, till ligiltighet för kyrkan och des tjänare. Och dessa sednare förstå ej att motverka det onda, eller framfalla en bättre riktning. De stå tillbaka i wetenskaplighet, i anseende, i inflytande; och hafwa blifwit så obetydliga, så främmande för sin tid och des sträfswanden, så fattiga, beroende och så inspärrade i eremitiskt enslighet, som liberalismens otro för sin egen fördel har önskat.

Catholicismen har warit en werldshistoriskt makt. Det är nu mera endast ruinen af en fallen storhet. Men det stora saknas, som kan ligga till och med i en ruin. Ingen nekar Frankrikes clerese i våra dagar religiöst nit, wärma och fromhet. Ingen bestrider pluraliteten af detta stånd, renhet i seder, oförarglighet i lefwnet, och den resignerande förmåga, som fördjupar sig i astetiska botöfningar, och uppoffrar både nutid och framtid, wetenskapens och samhällets mödor och ära.

Wetenskapen är en af de makter, som styra werlden; men Frankrikes Cleresi är en främling i wetenskapen. Dessa i werlden föraktade, eller wårdslösade prester läsa sitt breviar, sjunga messan, binda sig wid

en Catholiskt sträng disciplin; men de förstå ej tala ett språk, som kan skapa en orolig irreligiös samtid, som förfossats i materiella sträfvanen och sinliga njutningar; de kunna ej möta twiflets inkast med en segrande wedertläggning. Speculationen är för dem en gåta, och den wetskapliga forskningen en oläslig hieroglyphskrift. För stego hyddans söner till höga platser i kyrkan: de stego högt i wetande och bildning. Men en ädel frifostighet uppmuntrade sliten och sträfvanen, och en lysande framtid gäckade sällan högtflygande förhoppningar. Nutiden i Frankrike uppmuntrar ej det arbete, som användes på kyrkliga studier. Förältrade undervisningsanstalter förswära slitens framsteg. Och behof och brist, en instränkt, beroende och föraktad ställning väntar de samhällsmedlemmar i Frankrike, som mottaga den prestlerliga wigningen. Dessa yttre hinder för wetskapligt framskridande må ej förbises. Revolutionen har plundrat Catholiska kyrkan i Frankrike. Det war ett sparsamt underhåll, som staten bewiljar åt kyrkans tjenare. En cure af första och andra klasserna uppbär i årliga inkomster 1500 Francs; 100 Fr. tillägg erhålla de som äro 70 år gamla. Öfriga Cures aflönas med 1200 Francs. En Succursale får ifrån 750 till 1000 Francs, och en Vicar 300 Fr. En Canonicus i Paris åtnjuter en inkomst af 2400 Fr. Öfriga Canonici 1500 Fr. General-Vicariet 2000 Fr. Metropolitanernas General-Vicariet uppbära 3000; och en Gen.Vic. i Paris 4000 Fr. Före Julii-revolutionen hade en Biskop 13000, och en Erke-Biskop 25000 Fr. Men indragningar låra hafwa ägt rum sedan dess. Testamenten till kyrkor och andliga stiftelser äro äfwen betydligt förswårade, enär kunglig sanction och arfwingarnes samtycke fordras, för att skänka giltighet åt ett dylikt, förordnande. Ordonnancen härom utfärdades d. 14 Jan. 1831. Förut hade Napoleon stadgat, att alla gåfwor till Cleresiet borde ställas under regeringens förvaltning, och statskassan utbetalte sedan en årlig ränta af inkomsterna. War det jordgods som testamenterades bort, fick Clerus ej sjelf taga det under bruk.

(Slut n. g.)

Notiser.

Montesquieus oupphinneliga "Lettres persannes," hwilka framkallat otaliga imitationer, hafwa nyligen blifwit starksinnigt förklarade: "Commentaires des Lettres persannes par Maurice Mayer." Författaren utvecklar omfattande kunskap och stark kombinationsgåfwa. Hans verk förtjenar synnerlig uppmärksamhet, då utan kommentar wid läsningen af

"Lettres persannes" mängdet af de fina drag går förloradt, som Montesquieu med löfande hand strött öfwer sin skrift (Bl. f. litt. Unterh.).

Konsthandlaren Waagen i München har betalt Hr Kaulbach en summa af 14000 Fr. för tillåtelsen att låta sticka i koppar den målning "Jerusalem's förstöring," som konstnären utfört i olja åt Konungen af Baiern. Det första exemplar af ett honorarium för det tillättna efterbildandet af en målning.

Bländ nya i tyska bokhandeln utkomna arbeten äro att märka: F. Angler, Karl Friedrich Schinkel. Eine Charakteristik seiner künstlerischen Wirkksamkeit. Mit einem Portrait Schinkels und mit einem Facsimile seiner Handschrift. Berlin, Gropius, 1 Thlr. — A. Allison, Geschichte Europas seit d. ersten französ. Revolution. Deutsch von L. Meyer. 1:r Band. Leipzig, D. Wigand, 15 Ngr. — Beiträge z. Kenntniss des Russ. Reiches u. d. angrenz. Länder Asiens. Auf Kosten d. Kaiserl. Acad. d. Wissensch. herausg. v. S. C. v. Baer u. Gr. v. Helmersen. 4:es Bändchen, gemischten Inhalts. Herausg. v. S. C. v. Baer. Mit 1 Zeichnung und 2 Karten. 5:es Bhn. Auch unter d. T.: Reise nach dem Ural u. d. Kirgisentippe, in d. J. 1833 u. 1835 v. Gr. v. Helmersen. 1:ste Abth. Mit 3 Karten. St. Petersburg. 1841. 2 Thlr 25 Ngr. — J. G. Hoffmann, Ueber das Verhältnis d. Staatsgewalt zu den staatsrechtlichen Vorstellungen ihrer Unterthanen. Eine in d. Königl. Academie d. Wissensch. am 29 Okt. u. 5 Nov. 1840 gelezene Abhandlung. 4. Berlin, Nicolai, 1841. 15 Ngr. — Mein Wahnsinn im Kerker. Memoiren von Angelo Frignani. Leipzig, J. A. Brockhaus, 1 Thlr 15 Ngr. — W. Fuhr, Pytheas aus Massilia. Historisch-kritische Abhandlung. 4. Darmstadt, Leske. 25 Ngr. — S. Abich, Geologische Beobachtungen über die vulkanischen Erscheinungen und Bildungen in Unter- und Mittel-Italien. 1:n Bdes 1. Lief. Nebst 3 Karten und 2 lithogr. Tafeln. 4. Mit einem Kupferatlas in Royal. Braunschweig, Vieweg u. Sohn, 2 Thlr 16 Ngr. — S. Werner, Die Symbolik d. Sprache, mit besonderer Berücksichtigung des Sonnambuliismus. Stuttgart, Cotta, 1 Nhr. — S. G. Servinus, Handbuch d. Gesch. d. poet. National-Literatur d. Deutschen. Leipzig, B. Engelmann, 1 Nhr 15 Ngr. (Ett af Förf. sjelf bearbetadt sammandrag af dess stora verk öfwer tyska poesien i 5 band). — J. S. Senes, Andenten an Bartholomäus Zischenich. Meist aus Briefen Friedrichs v. Schiller und Charlottens von Schiller. Stuttgart, Cotta, 16 Gr. (Ett intressant och wigtigt bidrag till kännedomen om den store Schillers familif). — C. F. W. Richter, Beiträge z. wissenschaftlichen Heilkunde. Leipzig, Brockhaus, 1 Thlr 9 Ngr. — Der neue Pitaval. Eine Sammlung d. interessantesten Criminalgeschichten aller Länder aus älterer und neuerer Zeit. Herausg. v. Dr. J. C. Hitzig u. Dr. W. Häring (W. Alexis). 1:r Theil. Leipzig, Brockhaus, 1 Thlr 24 Ngr. — J. Cuvier, Der Magnetismus im Verhältnis zur Natur und Religion. Leipzig, Brockhaus, 2 Nhr. 12 Gr.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet. 1842.

